

OBDOBÍ SBĚRATELSTVÍ VÝPLATNÍCH OTISKŮ V ČESKU 1995 – 2019

Zbývá zmapovat a popsat ještě poslední období sběratelství výplatních otisků a to v letech 1995 – 2019. Zhruba řečeno od skončení existence Stolní společnosti sběratelů výplatních otisků do dnešních dní (psáno koncem roku 2019).

I když nová doba poskytla velké šance, za toto období nevznikla žádná organizovaná entita, která by sdružila sběratele v České republice. Tato situace nastala i na Slovensku. Řekl bych, že vývoj nahrál k tomuto trendu, ale nestalo se tak. Navíc rozpojením Československa na dvě republiky 1. 1. 1993 se vyskytly možnosti úžasného sběratelství s novými hraničními daty, nástupem nových technologií a nových výplatních strojů, zavedením licenčních čísel, uplatněním nového řádu pro provoz výplatních strojů, uvedením digitálních strojů a modrých výplatních otisků do poštovního provozu a dalších zajímavostí. Až na výjimky využili těchto zajímavostí jen někteří sběratelé.

Já jsem osobně ukončil své sběratelství koncem Československa. Další otisky v nových obdobích jsem sbíral a sbírám jen typologicky, nikoliv věčně. Na zpracování československých otisků ještě sběratelé čekají, takže jsem se do nich pustil sám. Společně s přáteli Janů a Novákem jsme po několik let zpracovávali období pseudoznámky let 1946 – 1992. S kolegou Janů jsme sepsali a vytvořili typologický a věčný katalog, který zůstal v šuplíku ve formě rukopisu. Pokračovali jsme ve skenování otisků, ale práce se postupně zpomalila až usnula. Já jsem člověk okamžité akce. Když jste tvořily katalogy s přítelem Mirkem Bouškou, tak jsme ihned zpracované úseky zpracoval do rukopisné formy ve formě okamžitého předání redakci Filatelie a tiskárně. To byl můj styk . Protahování, i když za účelem co největší perfektnosti, mi vůbec nesedí.

V uplynulém posledním období jsem užasl, že se nenašel nikdo, kdo by zpracoval období České republiky alespoň typologicky. Tak jsem se do této práce pustil a **typologický katalog otisků České republiky** jsem zavěsil na web www.kf0015.cz, kde je snad do dneška, i když není viditelně přístupný. Zpracoval jsem z pilnosti a navíc ke svému sběratelskému úseku a období zpracoval i **typologický a věčný katalog nově vzniklých modrých výplatních otisků** (zejména Neopost) **v letech 2014 - 2016**. Doplnil jsem i typologický katalog a to nejen na české úrovni, ale poskytl údaje i autorům Mezinárodního katalogu výplatních otisků z americké Meter Stamp Society. Po letech absence zejména typologického katalogu bychom velmi těžko dávali údaje dohromady. Oba katalogy a zásadní články jsem přenesl na svůj osobní web www.historiapostalis-etc.cz, kde v kategorii Filatelie a poštovní historie jsou tyto katalogy zavěšeny a k nim postupně přibývají katalogy z období 1946 – 1992 (Československo) a to i katalogy věčné. Vše je ovšem dílo individuální, nekolektivní. Ba co víc, **v tomto období jsme s kolegou Robertem Di Casolou vytvořili sedmidílný Katalog Československo, který pokrývá tyto otisky od roku 1926 do roku 1992. Práce je též kdesi zavěšena na www.kf0015.cz. Jedná se o první barevný katalog, kde jsme vypustili duši nad retušemi a zvýrazňováním nekvalitních otisků. Doplnili jsme i chybějící otisky z předchozích katalogů.** Rád jsem přispěl i k novým poznatkům do digitální báze, kterou vytvořil Jiří Marko na stránkách klubu modry.kf0015.cz, a zaktivizoval své známé sběratele, aby se porozhlédli po nových otiscích a nahlásili je. Vznikl dělný kolektiv několika desítek informátorů. Databáze existuje dodnes ku prospěchu oboru a sběratelů, i když nejsou formálně organizováni.

V roce 2013 jsme s kolegy z vedení KF 00-15 byl spoluzakladatelem stránek www-kf0015.cz, kam jsem zavěsil řadu článků nejen na téma „výplatní otisky“. (celkem jsem vytvořil skoro 400 článků v letech 2003 – 2018). Několik dalších sběratelů občas přispělo do Filatelie. Vyšly tak fundované články. Za všechny autory zmiňuji zejména Tomáše Šilhána. V 90. letech se občas objevily i specializované články, které přispěly k rozvoji oboru.

Samonákladem jsem v těchto letech vydal několik publikací, které měly a mají dost velkou odezvu. Některé tituly jsou již rozebrány. Vytvořil jsem typologické příručky komerčních a poštovních otisků s bohatými ilustracemi (období Československa). Vydal jsem i dvě reprezentativní publikace s názvy „Žralok a frankotyp“ a „Frankotypisté“ a vystavil je na Světové výstavě poštovních známek PRAGA 2018 a na Národní výstavě poštovních známek LIBEREC 2019 a obdržel zajímavé ohodnocení. Zmapoval jsem začátky vyplácení poštovních zásilek výplatními otisky a celé dlouhé období sběratelství u nás.

V tomto období bylo vystaveno několik exponátů. Jednak stále vystavuje přítel Stig Asklund ze Švédska. Naposledy na výstavě PRAGA 2018 (otisky Československa 1926 – 1939 s ohodnocením velká stříbrná (sic!). Nevím, zda bude pokračovat, byl značně podhodnocen, a to i za situace, kdy předložil dva nové typy otisků a ve svém exponátu měl několik cenných „pecek“. Nastoupili i někteří noví sběratelé, kteří se stále jen orientují, ale mají slibný materiál a dosahují zajímavých ohodnocení.

Na stránkách mého osobního webu jsem popsal minulé či předchozí období pod názvem „Z prachu vydupané“. Pokud se týče výstavnictví, závidím Lucu Légaultovi z Kanady jeho velkou zlatou medaili a ceny za exponát otisků z let 1896 – 1920 (USA, Brazílie). Ne proto, že tam má velmi cenné otisky, ale kvůli struktuře jeho exponátu a srozumitelnou a přesnou typologií. Jenže zámoří a evropa i v jurování dvě odlišné věci jsou. I když jedné mince.

V České republice se věnuje výplatním otiskům jedině Klub filatelistů, sběratelů specializovaných oborů 00 - 15 Praha, jehož jsem od roku 1973 členem a který stál u zrodu sekce výplatních otisků KPHC SČSF. Členové tohoto klubu Bouška, Jech, Kukačka, Leiš a Palkoska byli ti, kteří položili novodobé základy tohoto sběratelského oboru. Sekce dosáhla úctyhodného počtu členů, který se přiblížil dvoustovce. Tak jsme splnili odkaz předchozích sběratelů Lešetického, Jonáše a dalších. Tento klub se nejen zasloužil o sběratelství otisků, ale přispěl v dlouhém období i organizováním přednášek. odeznělo mnoho přednesů o výplatních otiscích renomovaných sběratelů. Za to patří díky organizátorům přednášek v různých obdobích, z nichž jmenuji zejména přátele Vorlíčka, Vaňka, Pohoreckého, Kukačku a Čecháka. Škoda jen, že až na čestné výjimky nejsou záznamy z těchto přednášek, ať již textové či obrazové. Vydalo by to na solidní knihu.

Na Slovensku existují též zájemci o tento obor, několik jich je sdruženo ve Slovenské filatelistické akademii, otiskům se věnuje občas web Vojtecha Jankoviče. Přátelé Ivan Tvrdý a Já Marenčík přispěli několika hodnotnými publikacemi o výplatních otiscích. V rámci edic Slovenské filatelistické akademie jsem vydal dvojdielnou práci o slovenských výplatních otiscích let 1946 – 1992 a dostal jsem za ně slušné ohodnocení na výstavě v Mostě.

Takže sečteno a podtrženo. Období, kterou právě popsal nebylo tak hluché a tragické jako léta 1935 – 1966. Obor během let 1995 - dodnes nespal, žil svým životem, i když nebyl organizován

a působil více méně individuálně. I když to bylo plus mínus 24 let, pokračoval na základech předchozích organizovaných útvarů a entit. Takže práce našich předků a nás pokračovatelů nebyla marná. Snad zájem o otisky nepoleví a najde se někdo, kdo bude po nás pokračovat v započaté práci ku prospěchu sběratelské obce a celé české filatelie. Filatelie i výplatní otisky si to pro svou bohatost, pestrost a rozmanitost zaslouží. V tom jsem optimista. Uvidíme, jak v roce 2026 přivítáme 100 let existence výplatního stroje a jeho otisků v našem poštovním prostoru... Jaká budou další léta, to závisí na těch, kteří přijdou po nás.

ILE 2019

